
1

*ELS MANUSCRITS
DELS SEGLES XV, XVI i XVII
REFERITS A CATALUNYA
EXISTENTS A LA BIBLIOTECA
LAMBERT MATA DE RIPOLL
CATÀLEG*

IMMA ROCA I COMA

La biblioteca Lambert Mata, actualment propietat de l'Ajuntament de Ripoll, té un fons manuscrit integrat per uns 250 volums, aproximadament, 230 dels quals tenen signatura que es conserva, del registre que en feu, tal vegada, el mateix propietari o bé algun bibliotecari contractat. Aquest registre consisteix en un quadern on hi ha apuntat, en el millor dels casos, la intitulació, la datació i la signatura de cada exemplar. A vegades, però, ni el títol ni la data no corresponen al contingut i època del manuscrit en qüestió. Així mateix, en nombroses ocasions només hi ha apuntat, p. ex: Manuscrit -foli- i signatura. Cal assenyalar, també, que no es localitzen pas tots els manuscrits ressenyats en el registre; hi hagué, sens dubte, una pèrdua d'exemplars per raons diverses, entre les quals es pot destacar l'exposició que el fons patí al final de la Guerra Civil.

La resta d'exemplars que no estan registrats, s'apleguen en carpetes guardades dins la caixa fort (instal·lada al despatx de les bibliote càries) o bé en munts paral·lels als catalogats (al tercer pis del magatzem de la biblioteca). El fons manuscrit compta, també, amb un conjunt de pergamins, el registre i restauració dels quals s'ha portat a terme recentment.

Malgrat que les visites i consultes al fons Mata, en general, i a la

Sala de Manuscrits, particularment, han estat força nombroses, només s'ha publicat un catàleg parcial elaborat per P. M. CATEDRA: "Los Manuscritos castellanos de la Biblioteca Lambert Mata. Ripoll". aparegut a la revista de filologia espanyola **El Crotalón** Madrid, 1984.

Quan a l'inventari que jo he elaborat, he intentat recollir els manuscrits fets en els segles XV, XVI i XVII, o còpies més tardanes d'originals d'aquesta època, el contingut dels quals s'integra en el marc històric català. Per tant encara que fossin escrits en llengua catalana, he exclòs del catàleg obres literàries, filosòfiques o científiques, de caràcter abstracte i universal. En total, i seguint aquest tipus de selecció, he trobat i inventariat 22 exemplars manuscrits.

Per a la datació dels manuscrits m'he basat en les informacions i datacions que es contenen en cada exemplar –sovint corroborades per l'antic registre– conjuntament amb l'observació del tipus d'escriptura.

Cal que assenyali que el **títol**, que segueix a la descripció externa de cada volum manuscrit, pot ésser l'original –que anirà en negreta i entre cometes– o bé, en cas de no haver-n'hi, l'elaborat per mi mateixa –només en negreta–. Pel que fa als "incipit" (inc.) i "explicit" (ex.) de manuscrits que contenen més d'una part, he reproduït els d'aquella part que interessa de ressenyar segons el criteri temàtic que abans esmentàvem.

Per últim, agrair ajuts i col·laboracions: a les bibliotecàries, Concepció Canadell i Roser Rovira, pel bon tracte i facilitats que a tot-hora m'han donat en l'elaboració d'aquest treball. A en Jordi Mascarella, per l'ajut que m'ha concedit en algunes lectures paleogràfiques.

–M. IV: 36 pàgines, numeració moderna. 207×145 mm. Caixa d'escriptura irregular. Enquadernació en pergami escrit (s. XV). Paper. Tinta negra. Una sola mà. S. XVI anys 1506-1507.

"Manuall de les prísies que jo Guillem Garssia del lloc de Queralls prenc com a substitut dels honorables cònsols de la vila e vall de Ribes" Llibreta que conté tractats, concòrdies i diverses regulacions sobre ramats, conreus, tallers, etc., tot referent a la Vall de Ribes.

– inc. "A 29 de agost de Mil DVI. Jo Pere Graus pagès treballador abitant en la parròquia de St. Cristòfol de Ventolà en la vall de Ribes del Bisbat de Urgell".

– ex. "per les despeses comansant a V de maig any Mil DVII com a notari jurat".

- M. VIII: 25 pàgines, sense numerar. 300×220 mm. Caixa d'escriptura: 250×200 mm. Fulls sense relligar ni escovetar. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XV.

Llibre que conté còpies de documents notarial del Ripollès.

- inc. "25 Ianuarii Pere Tobau de Planoles confi (...) Petro Duran barbitensory de Rivipullo presenti"
- ex. "in alia fexia vestra item peteiam dous (...) vobis quod posset facere (...)"

- M. IX: Compost de sis quaderns aplegats amb un full de guarda solt (paper escrit, s. XV). Enquadernació en pergami.
-Quadern 1.er: 22 pàgines, numeració moderna. 216×155 mm. Caixa d'escriptura irregular. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XVI.
-La resta de quaderns són posteriors: ss. XVIII-XIX.

Diverses llibretes de comptabilitat (de distintes èpoques) pertanyents a habitants de la Vall de Ribes.

- Quadern 1.er: **Llibreta de comptes d'un sabater de la Vall de Ribes.** Conté notes sobre pagaments, deutes, comandes, etc.
- inc. "He contat en lo genher en cassamygana de totas cossas contadas fins al dia present, que tenim XXV del mes de may any 1516 que (...) que él me deu la suma de VIII ducats".
- ex. "una saqua de llana que pesa 100 lliures. ítem l'altre saqua 104 lliures manca a 10 quintals. 12 lliures de llana".

- M. XI: 12 pàgines, numeració moderna. Un full en blanc. 216×147 mm. Caixa escriptòria: 184×125 mm. Enquadernat amb un full de guarda cosit. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XV (finals).

Pere FERRER -cavaller- i Fransin BLANCH -cavaller-: **"Sumari de Batalla a Ultrança"**. Tracta del seguit de disposicions que regulen els preparatius i funcionament dels torneigs: forma de fer el rept, de divisar les armes, de buscar plaça, etc.

– inc. “Antigament s’a tractat sots diverses formas de batalla a ultrança d’on s’a seguit que en casqun regne s’a fet leys”

– ex. “Lo restant remet a la virtut e ànymo lur e al ben obrar de ses mans per hon lo premy de la victòrya se alcanza”

Aquesta còpia no és utilitzada ni esmentada en l’edició de Pere BOHIGUES a **Tractats de cavalleria catalans**. Col·l. Els Nostres Clàssics. Ed. Barcino.

–M. XIII: 54 pàgines, numeració moderna. 7 fulls en blanc. Format de dos quaderns o parts diferents ajuntats amb un full de guarda cosit.

1.ª part: 220×158 mm. Caixa escriptòria: 190×120 mm. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XV. anys 1483-1493

Llibret notarial d’Anton Benet Joan, notari, sobre diversos assumptes privats i referents al Monestir Benedictí de St. Salvador de Breda.

– inc. “Ego Margaryta uxor relicta honorabyllis Joannis sembuneryls quod primo (...) Gerunde et ultimo domus barcinone succedentes certis justis et leguntis”

– ex. “Quem in de bonis dicte heredytatis confinendum et infra firmendum q. (...) testibus”

2.ª part: 230×58 mm. Caixa escriptòria: 180×110 mm. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XV any 1447

Llibreta de la Cúria del castell de Vulpellac que tracta sobre successions històriques i regulacions de límits territorials.

– inc. “Venerably baiulo castri de Petracisso vel aly quisqumque oficiali at quem subscipte exequtio quomodo libet pertinere dinoscatur Iacobus Carbonelli baiulus sen. regens baiulia castri de Vulpiliaco”

– ex. “Voluimus quod nos contra vos et vestros submisos et (...) bona procediamus at illud Jorni ( ) semper justicia mediante data petracissi die vicessima february anno a nativitate domine milessimo quadrigentessimo quadreggessimo septimo”

- M. XVI: 78 pàgines, numeració moderna. 197×150 mm. Caixa d'escriptura: 150×115 mm. Enquadernació en pergami. Paper. Tinta negra. Dues mans. S. XVI: pp. 4-74 (cos del manuscrit). S. XVIII: pp. 1-3 i 74-78.

Gabriel TURELL: **“Recort”** (1476). Història de Catalunya, refundició de l'obra de Tomich.

– inc. “Aportar les coses antigues, e les virtuts de aquells qui s trobaren les hores, dignes de memòria a les penses nostres, no sens gran afany se reporten”

– ex. “remet la correctió e, millor dir als legidors, car lo saber a més no ha bastat, per què és degut restar excusable. Finis”

Còpia utilitzada en l'edició a cura d'Enric Bagué: G. TURELL, **Recort** Col·lecció Els Nostres Clàssics. Ed. Barcino.

A les planes marginals (1-3 i 74-78), ANÒNIM: **“Romance para una despedida”** i **“Principio de los sonetos que compiten más a un henamorado”**. Sonets amorosos.

- M. XXIII: 26 pàgines, numeració moderna. 119×150 mm. Caixa escriptòria: 83×54 mm. Cobertes de fusta folrada amb tela de fils daurats. Vitel·la. Dues tintes: negra i vermella. D'altres colors per a les il·lustracions i lletres majúscules. Una mà. S. XV. Any 1426

Monjo Pere ARNAU (escrit) i monjos MARFORS (?) i Joan BALLESTER (pintures): **dos relats històrics:**

1.er **“Don comens lo fet qui tracta de com lo Infant don Martí fou lo desè Rey de Aragó e Comte de Barcelona”**

2.^{on} **“Comens dont de la relació del vectigal de la carn (...) Barcelona”** Relata la negació per part del rei Don Fernando de Castella de pagar el tribut anomenat “vectigal” i l'enfrontament que aquest fet comporta amb la ciutat i consellers de Barcelona.

– inc. “Mort quin fou lo excellen Rey don Joan fou fet rey son frare lur infant don Martí duc de Montblanc lo qual ere en Sicília”

– ex. “e que lo rey vergonyós de la sua derrota se’n na de la dita ciutat de Barcelona vers a la sua Castella ans morí en dita vila de Tolada ab llur gran recança de lo que fount passat”.

–M. XXVI: 86 pàgines, numeració moderna. 320×210 mm. Caixa d’escriptura: 265×160 mm. Enquadernació en pergamí. Paper. Tinta negra. Diverses mans. S. XVII. Anys 1672-74.

Correspondència entre el Ducat de Cardona i el Bisbat de Solsona. Gran part de la qual tractarà sobre el procés instruït contra J. Xandaro i els procuradors jurisdiccional i fiscal del Ducat per part del Bisbe, iniciat l’any 1668.

– inc. “Exelentíssim senyor. A notícia del procurador general jurisdiccional del Ducat de Cardona ha pervingut que per part del Reverent in Christo Pare fra don Lluís Pons bisbe”

– ex. “Posa que dita qualitat de ninguna manera si fos considerat en lo present cas y així sua y deu esser declarat contenciosa (?)”

–M. XXIX: 234 pàgines, numeració moderna. 190×140 mm. Caixa escriptòria: 165×95 mm. Cobertes de fusta folrada amb pell repussada i amb tanques de metall. Paper. Tinta negra. Diverses mans. S. XVI (finals)

Còpies “autèntiques” de documents notariais (datats des del 1572 al 1595) ordenades per la cúria del bisbat de Vic

– inc. “In nomine Dominy mei Nostri Iesucristi Amen. Nouerint universi quod anno a nativitate eiusdem domini mei Iesucristi millesimo ciquantesimo septuagesimo secundo”

- ex. “Domino Galcerando de pujol canonico eclessie Vicensis cuia proprio celamo et (...) interestione signavi in fidem et testimonium previstorum rogatus sim”

–M. XXX: 237 pàgines, numeració moderna. 295×220 mm. Caixa d’escriptura: 225×160 mm. Enquadernació en pergamí. Paper. Tinta negra. Una sola mà. S. XV. (mitjans)

**Correspondència diversa del Governador de Catalunya
Galceran de Requesens**

– inc. “Galcerandus de requesens miles serenissimi domini Regis Consiliaris et pro eodem domino Gubernator Cathalonie generalis”

– ex. “et vestram qui libet potestatem omni modum contrarium pagendi irritum et inane si secus fiat decernentes. Datus in quarte die february anno a nativitate domini Millesimo CCCC quadregesimo sexto. De letone Regis”

M. XXXII: 185 pàgines, numeració moderna. 280×215 mm. Caixa d'escriptura: 180×140 mm. Relligat i sense enquadrernació (només en resta el llom, de pergamí). Paper. Tintes negra i vermella. Una sola mà. S. XV.

“De Pace et Tregua”. Manual jurídic glossat sobre el tractat de Pau i Treva.

– inc. “et omnia vobis munda sunt luce XI ignem ardente extinguit aqua et elemosina resistit potans et conspexor eius quid redder gratiam”

– ex. “Ego semel in anili ut iudex Gerundae declaravi (...) gallinariis domicellum in loco de Osorio qui est baroniam domiciliatum fore de foro vicarii Gerunde et pro (...) nobilis domine saume de cappraria cuius est baronia a mea (...) appellavit et tum ipsam subcubuit”.

–M. XXXVI: 72 pàgines, numeració antiga. Tres fulls en blanc. Índex sense numerar. 300×210 mm. Caixa d'escriptura: 270×120 mm. Còvertes de pergamí. Paper. Tinta negra. Una sola mà. S. XVII. Any 1601.

“Inventari y Repertori del Archiu de la Lonja de Barcelona féu en l'any MDCL”. Descripció de l'arxiu i dels documents que conté els quals es reperteixen en 88 armaris classificats segons el seu contingut (“periatge”, “se-mestres”, “apochas”, “capbreus”, etc.)

– inc. “És aquest archiu guarnit i ornat de molts armaris; y de un bancal de tres caxes, al peu dels que estan al enfront de la porta, y davall la escala de la obra vella;”

– ex. “Còpia de sentència entre los beneficiats dela capella y los Syndics de la Lonja”.

- M. XXXIX: 232 pàgines, numeració moderna. Cinc fulls en blanc. Cobertes de fusta folrada amb pergami. Conté diversos quaderns de mides diferents. Paper i pergami a les pàgines 135-136 i 168-169. Tinta negra. Diverses mans. Fragments impresos (p. 202). Ss. XV al XVIII barrejats.

“Útil de las Rendas del Castell de Gurb Montreal Grallers i St. Christòfol de Vespella. Bisbat de Vich. Llibre Únich”

Conté còpies de diversos documents sobre donacions, fundacions, concòrdies, drets i senyorijs, rendes, permutes, procures, censals, etc., que s'efectuaren entre el s. XII i el XVIII. Amb índex cronològic.

– inc. “Hoc est exemplum bene et fideliter in civitate vici sumptum a quodam publico et autentico instrumento in menbrana sive pergameno scripto sano siquidem et integro”.

– ex. “(...) y haga todo lo demás, á que, según estubiere tenido y obligado, y no cumpliéndolo, pasado el referido término se pasará en hacer Émpara Real de dicho feudo, a tomar de él potestad, y a todo lo demás, que para todos casos tiene proveido el derecho y observa el tribunal. Dado en Barcelona á los 31 días del mes de Henero del año mil setecientos setenta y quatro. Don Juan Phelipe Castaños”.

- M. LIV: 13 pàgines numeració moderna. Un full en blanc. 345×240 mm. Caixa escriptòria: 285×157 mm. Enquadernació en pergami. Paper. Tintes negra i vermella. Il·lustracions. Una mà. S. XVII. Any 1619.

Esriptura de venda entre Jerònim Negroto i Francisco Bernardo –mercader–, ambdós oriunds de Gènova però habitants de Barcelona. J Negroto ven totes les seves possessions de ciutat i el lloc de Briansó, on té un castell, a Francisco Bernardo.

– inc. “In dei nomine nouerint universi quod Ego Hieronymus Negroto miles oriundus civitis Genue Barcinone populatus pro solvendis et satisfaciendis vobis infro Francisco Bernardo mercatori ditis civitis Genue nunc civi Barcinone”

– ex. “Presente partim dicto notario substituto et partim medisto et infera notarius at presentibus etiam testibus supradictis at premissa respective vocattis specialiter et assumptis ut superius continuetur”.

–M. LVI: 626 pàgines, numeració moderna. 300×205 mm. Caixa d'escriptura: 260×105 mm. Cobertes de cartró folrat de pergami. Paper. Tintes negra i vermella. Il·lustracions. Una mà. Parts impreses (pp. 321-324, 351-356, 368-369, 448). S. XVII. Any 1683 –encara que conté fragments posteriors a aquest any–.

“Chatàlogo dels concellers de la ciutat de Barcelona. ano 1683. “En lo present llibre estan continuats tots los noms dels concellers de Barcelona, des del temps del Rey don Jaume I dit lo Conquistador fins lo any present ab tots los privilegis que los Reys de Aragó an concedits y las formas així de electió com de extractió que se an guardadas fin a la present jornada”

– inc. “Memòria féu lo Senyor Rey Don Jaume lo Conquistador ab la història que escrigué de la pròpia mà y diu que en lo any”

– ex. “anomenat jutge de greuges a Don Geroni no tenia lloch la pretensió de Don Joseph Portell y la Majestat tingué a bé ho fos (...) Geroni Magarola hi prenguen lo jurament com se acostuma fer”

–M. LVII: 192 pàgines, numeració moderna. Dos fulls en blanc. Enquadernació de pergami. 290×215 mm. Caixa d'escriptura: 230×150 mm. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XVII. Any 1622.

“Alonso De Palencia. Crònica del Illustríssim Princep Don Henric de Castella y Lleó quart de aquest nom cogenomenat per los Castellans lo simple y impotent.

Escrit en Barcelona per mi J. Pau Corsa estudiant natural de Arenys de Mar en lo any 1622 per orde y manament del senyor Jaume Ramon Vila sacerdot” Personatge molt afeccionat a la història i dedicat a confeccionar per a ús propi una biblioteca (“Llibres d'armaria”)

especialitzada en aquesta matèria. Així ho explica en el seu **pròleg**, (p. 1-6) a la present obra, especialment interessant: conté les seves reflexions sobre la credibilitat de les històries d'Espanya—sobretot de les escrites per historiadors castellans. Treu crèdit a les fonts documentals extretes d'arxius i destaca la importància de les memòries o cròniques contemporànies tals com les d'Alonso de Palencia o de Diego Enrique del Castillo:

– inc. “Perquè la veritat y sertesade de la Història és tant necessària haberse, en particular als qui della fan professió per a poder averiguar las vàrias opinions que entre historiadors occorren”.

– ex. “esser lo de aquesta Alonso de Palència y per esta causa lo he posat en lo Primer rètol del primer full de aquest llibra, per a que ab més facilitat, y de principi se sàpia lo nom del Author quel ha composta y ordenada”.

–M. LXI:

283 pàgines, numeració moderna. 300×210 mm. Caixa d'escripturas: 155×270 mm. Cobertes de pergami. Paper. Tinta negra. Diverses mans. S. XVII (finals)

“Consultationes sacri regalis et supremis senatus, Cataloniae eiusve resolutiones, et epistolae Regiae. collectae per Nobilem Iosephu de Pastor et Mora. Regium Senato (...)” S'hi contenen relacions i memorials interessants, p. ex.:

– p. 45: “Memorial que la junta de la ciutat i Diputació enbià a la Majestat per la formació del qual tingueren las dos casas conferèncias per espai de més de dos mesos, a la fi del Govern del Sr. Duch de Villahermosa”

– p. 55: “Relación diaria que hizo a su Majestat el S. Duque de Villahermosa a 16 de diciembre de 1690 del estado y negocios graves en que dejó la provincia”

– p. 255: “Relatió diària del fet sobre la competència entre la Reial Audiència y tribunal de la Inquisició a cerca de la comunicació i promulgació de censuras contra lo Noble Regent La Real Cancelleria”

CHRONICA DEL

illuſtriffim Princep Don

Henric Rey de Caſtella y Leo quart de a
queſt nom cognomenat per los Caſtellã
lo ſimple, y Impotent. ~~~~~

COMPOSTA, Y ORDENADA

da Per Alſonſo de Balencia Choro:

nilla.

Escrita en Barcelona per mi Ioan Pau Cor-
ſa Eſtudiant natural de Arenys de Mar en lo
any 1632. Per orde, y manamen del Senyor Jaume
Ramon Vila Sacerdot.

– inc. “Lo ilustríssim y exellentíssim Don Francesch Hurtado de Mendoza Marquès de Almagàn, y Compte de Montagudo Lloctinent y capità General de la S.C. y Real Majestat en la Principat de Catalunya y Comptats de Roselló, y Cerdeña jura”

– ex. “De que he querido avisaros que encargar y mandaros como lo hago, que en todo lo que se ofreciere la respeteis y obedezcais por una parte acudiendo a lo que os ordenare de mi Real servicio y combeniente, a la quietud y beneficio de essa Villa y Principado, com es de vuestra obligaci3n, Dathado en Madrid a 3 de Agosto MDCXVII. Yo el Rey”

–M. LXII: 238 pàgines, numeraci3n moderna. 284×217 mm. Caixa d’escriptura: 240×150 mm. Enquadernaci3n de pergami. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XVII. Any 1623.

“Diego Henriques del Castillo. Chr3nica del quart Rey Don Henric de Gloriosa mem3ria, Rey de Castella y de Le3 cognomenat per los historiadors castellans, lo simple y impotent. Escrita en Barcelona per mà de Jaume Ferrer Subdiaca y natural de Granollers per orde y manament del se3or Jaume Ramon Vila Sacerdot”

Especialment interessant el **pr3leg** (pp. 2-6) de **Jaume Ramon Vila** (Cf. Mn. LVII) en el qual exposa la seva opini3n sobre la historiografia castellana en els temes referents a Catalunya i Espanya.

– inc. “Com sempre he tenguda gran affici3n a tota bona y vertadera hist3ria de Espanya per esta causa y per escriurer amb veritat en les llibres que de Armeria vaig fent, he sempre posada alguna dilig3ncia de tenir en mon poder los authors”

– ex. “no pensàs lo lector que en las perturbacions de Cathalunya digu3s veritat, com ja de altra part ho advertesc jo en estas dos cr3nicas ab las notas que en los marges tinc fetas ab qu3 penso ho restara tots los que la llegiran en particular conexerà que dic veritat lo qui tindran plena cogn3cia de las Hist3rias de Catalunya especialment de les sobredites perturbacions”.

- M. LXVII: 242 pàgines, numeració moderna. 310×215 mm. Caixa d'escriptura: 290×150 i a partir de la pàg. 108, 265×190 mm. a dues columnes. Cobertes de pergamí. Paper. Tinta negra. Tres mans. Dues parts:
 - 1.ª: pp. 1-107 s. XVII (mitjan) fins al 1713
 - 2.ª: pp. 108-242, s. XVIII (finals)

“Catálogo dels concellers de Barcelona.

En lo present libra estan continuats los noms de tots los concellers de Barcelona des del temps del Rey en Jaume Primer dit lo Conquistador fins lo any present ab tots los privilegis que los Reys de Aragó han concedits y las formas així de insaculació com de extracció que se han guardadas fins la present jornada. Tret y copiat del Arxiu de cassa la ciutat per mi Francisco Vilanova escrivent lo present any 1641”

La primera part comprèn des del 1249 a 1713. La segona des del 1309 al 1788.

- inc. “Rex Jacobus P. En lo any de la Nativitat del Senyor 1249 lo invictíssim Señor Don Jaume Prime de aquest nom dit lo Conquistador y lo Venturós. Per la Gràcia de Déu Rey de Aragó, de Mallorca de València, Compte de Barcelona y de Urgell y Señor de Monpeller”

- ex. “Copia de la carta de oficio, escrita por el director General de Temporalidades del Reyno, al Padre Provincial de Aragón de la orden calçada de Nuestra Señora de la Merced, sobre los pliegos que al tiempo de la expulsión de los Jesuitas”.

- M. LXXI: 185 pàgines, numeració moderna. 305×213 mm. Caixa d'escriptura: 230×110 mm. Cobertes de pergamí. Paper. Tintes negra i vermella. Dues mans. S. XVII (de mitjan a finals).

“Catálogo dels concellers de la ciutat de Barcelona.

Des del temps del sereníssim Sr. Rey Don Jaume Primer, qui-ls instituhí, tots los privilegis per dit effecte consedits, modo de insiculassió y estrecció de dits Concellers fins lo any 1652 que lo Sr. Rey Felip quart se aturà la aprobassió de la insiculació de dita Ciutat tret dels llibres de la Escrivania magor de la casa de la Ciutat ab ajustament de algunas notas de cossas succehides en la present ciutat”.

Abasta des del 1249 al 1694. Escrit per **Francesc Ferrer**, mercader, fins al 1683, any en què mor. Continuat per **Joseph Alella**, espòs d'una hereva del difunt, Clara Alella i Massaguer.

– inc. “En lo any de la Nativitat del Senyor 1249 lo sereníssim Sr. don Jaume Primer de aquest nom dit lo conquistador y lo venturós, per la Gràcia de Déu Rey de Aragó, de Mallorca de València, Comte de Barcelona y de Urgell y Senyor de Monpaller”.

– ex. “ST. Andreu MDCLXXXIV. Mossèn Jacinto Andreu Dr. en medicina. D. Ramon Berat. D. Magi Mercader y Moragues ciutadà honrat de matrícula”.

–M. LXXXIV: 97 pàgines, numeració moderna. Set fulls en blanc. 225×165 mm. Caixa d'escriptura: 190×110 mm. Enquadernació en pergamí. Paper. Tinta negra. Una mà. S. XVI. Any 1553 i 1588.

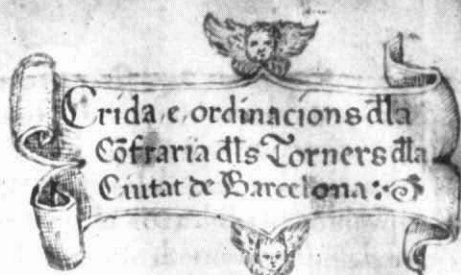
“Llibre del Clavari de la ciutat de Barcelona en lo qual estan continuadas las ordinations que lo dit clavari deu guardar y manar y per qué sien guardadas”.

Conté dos capítols:– “Redreç nou fet en lo any 1553”; en el qual es preveu la regulació del cobrament dels impostos per motiu de sublevació de la ciutat (extinció del dret de fleca i fusta i passat vint anys el del vi, conservació dels impostos ordinaris, etc.)

– “Dilluns a 3 del mes de octubre any MDLXXXVIII. Creximoni y augments de salaris dels oficials fet per los magnífics concellers y dotze persones elegides per lo Concell de Cent celebrat al primer del mes de setembre Any MDLXXXVIII”; Conté els salaris fixats per a clavari, advocats ordinaris i extraordinari, notari públic, mercader racional, síndic i sotasíndic, veguers, portaler, caixer de la taula, trompeter, etc.)

– inc. “Com lo Concell de Cent jurats de la present ciutat de Barcelona celebrat a sis de novembre propassat considerant que dita ciutat del any 1545 ençà en lo qual fou fet lo redreç de dita ciutat per lo que anava endarrerida”

– ex. “que official qui vaje per ciutat y tingue surogat que li passa son ofici ab salari de la ciutat perda dit oficial son salari”.

Crida e ordinacions dlla
Cofraria dls Torners dlla
Ciutat de Barcelona: &

A 23 de Jov. 1556

Ara hojats tot hom generalment quius notifi-
quen y fan ha saber de part dls honorables Regent la
vegaria y balle de Barcelona qoes de quiscu de ells tant
com toqua hallue Jurisdintio Que com los honors Consellers
y consell ordinari dela present Ciutat celebrat ha vint
y tres del mes de Noembre any present Mil Similhets
Simquanta y sis Entenen tostemps al be y repos dela
cosa publica hom fetes Statuides y ordenades ses odma-
cions seguenis.

Primera ment ordenaren los honors Consellers e
promens dela dita Ciutat per bon Statment de aqulla
e p'vtilitat y bon redres del offni dels torners dela pre-
sent Ciutat de Barcelona que totes e sengles p'sones
de dir art que residiran en la dita Ciutat t'remen

- M. CXXV: 72 pàgines, numeració moderna. 211×155 mm. Caixa d'escriptura: 165×120 mm. Enquadernació amb fusta folrada de pell repussada i pintada. Pergamí. Tinta negra. Diverses mans. Ss. XVI i XVII. Del 1556 al 1643.

“Llibre de confraria dels Torners i Capcers de la Insigne Ciutat de Barcelona” Conté diverses ordina-cions que regulen el funcionament d'aquest ofici.

– inc. “Ara hojats tothom generalment que os notifiquen y fan ha saber de part dels honorables Regent la vegaria y balle de Barcelona çò és de quiscú de ells tant com toqua ha llur jurisdicció que com los honorables conce-llers y consell ordinari de la present ciutat celebrat a vint y tres del mes de novembre any present mil sinch cents sinquanta y sis”.

- M. CCXXX: 104 pàgines. 300 × 210 mm. Caixa d'escriptura: 250 × 170 mm. Enquadernació en pergamí. Paper. Il·lustra-cions. 1 mà. Amb índex alfabètic. Còpia de finals del S. XVIII; inicis del XIX.

“Crònica de Cavallers Cathalans composta per lo Reve-rendíssim Mossèn Francesch Tarafa, canonge de Bar-celona copiada de un llibre de llibreria de Sant Gero-nym de la Murta de Barcelona”

– inc. “En lo any de la Encarnació de Nostra Senyor Jesu-Christ, CXXXIII après de la traició del compte Julià, com molts tenen escrit, que los moros venint de l'Àfrica ocuparen tota la España”

– exc. “De lo de Tarafa. Lo camper vay contra vay de argent, é de azur, una faxa de or, sus ella un Tau de Sob-ba. Explicit liber”.

Còpia analitzada a **Francesc Tarafa: Crònica dels Cava-llers Catalans: transcripció i estudi per A. Armengol i de Pereyra**. Barcelona: Associació de Bibliòfils de Cata-lunya, 1952-54. 2 Volums. Pàgina 21.

- M. CCXXXII: Diversos quaderns de dues mides (310 × 250 mm. i 210 × 150 mm.) i pergamins cosits a un full de guarda. L'an-tiga coberta és a l'interior. Tinta negra. Diverses mans. Ss. XVI-XVIII.

“Llibre dels Actes del Hospital de Fora Muralles”

Conté les actes i decrets a favor del Hospital dels pobres de Ripoll, numerats de l'1 al 45. (seriació incompleta) i d'altres actes sense numerar. Es tracta, sobretot, de vendes i creació de Censals. També llegats, arrendaments, concòrdies i compres. A les cobertes de pergami s'hi troba: “Acte de Unió del Almoyna de Tinyolet per lo Ordinari de Ripoll” (1575/78)

– inc. “Noverint Universi Quod Nos Jacobus Puix alias Angelats et Anthonius Angelats alias Puix cuius geneheres dominus utilis et proprietaribus ego dictus Anthonius Angelats mansi recati Angelats (...) sita in Parrochia Sancti Martiri de Campoelles Valli de Rippis (de l'acte n.º 1; venda de Censal).

– ex. “Non obstantibus constitutionibus aplicis, necnon statutis et consuetudinibus etiam (...) confirmatione aplica vel quamvis firmitate curique Daty Romae apud setium Petrum sub annulo piscatoris. Die XIII february MDLXXV Pontus n'n Anno Tertio”, (de: **Lletres y suplica a Sa Santedat per unir la Almoyna de Tinyolet al Hospital extra murs de Ripoll. Tramesa al Ordinari”.**

NOTA: En el curs de la impressió del present catàleg han estat localitzats en el Fons Mata prop d'una desena de manuscrits l'existència dels quals es desconeixia. És per això que cal advertir que aquest inventari encara no pot considerar-se tancat del tot. Per manca de temps he hagut de deixar per més endavant la descripció dels manuscrits del segle XV al XVII referits a Catalunya que hi ha entre el més recentment apareguts. Espero que pels propers Annals pugui sortir editada una segona part d'aquest article.